



بررسی و تحلیل سیر تحول حکومت پهلوی بر پایه نظریه مراحل دولت ابن خلدون آرش نصیری زرقانی

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیای سیاسی دانشگاه تهران

چکیده

از دیدگاه ابن خلدون، همواره عقیده بر این اساس استوار است که بر تاریخ و رویدادهای تاریخی نظم حاکم بوده و در اثر تکرار و توالی این رویدادها، اصل قانونمندی در تاریخ جایگاه ویژه‌ای را به خود اختصاص داده است. نظریه مراحل دولت ابن خلدون از نظریه‌هایی است که از گذشته تا کنون، مورد توجه مورخان و اندیشمندان واقع شده و سعی بر این بوده که توالی حکومت‌ها و ظهور و سقوط آن‌ها را در چارچوب این مدل مورد مطالعه قرار دهند. در این میان به دلیل ورود جامعه بشری به دوران مدرن و تغییر و تحولات گسترده در ابعاد مختلف زندگی، بسیاری از قوانین و مدل‌ها که ساختاری سنتی و کلاسیک داشتند با تجدیدنظر جدی مواجه شدند. استقرار حکومت پهلوی در ایران دوره جدید، شباهت‌ها و تفاوت‌های بسیاری را با نظریه مراحل دولت ابن خلدون به ذهن متبادر می‌کند اما به دلیل عدم پیشینه تحقیق در این زمینه، مقاله حاضر سعی دارد دوران سلطنت پهلوی از ظهور تا سقوط را با توجه به مراحل پنجگانه نظریه مذکور مورد بررسی قرار دهد. این مقاله با رویکرد توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای انجام شده است. در این پژوهش، این نتیجه حاصل شده که با وجود انطباق برخی ویژگی‌های مراحل این نظریه با واقعیت‌های دوره زمانی موردنظر، به دلایل متعدد نمی‌توان سیر تحول حکومت پهلوی را بطور کامل بر این نظریه استوار دانست. **کلیدواژه:** مراحل دولت، ابن خلدون، حکومت پهلوی.